

ODPUSTY W KOŚCIELE KATOLICKIM

Odpust jest darowaniem kar doczesnych spowodowanych przez grzechy ciężkie i lekkie, odpuszczone już co do winy w spowiedzi św. lub za grzechy powszednie uczynione po spowiedzi św. Zrodził się z praktyk pierwszych wieków, kiedy np. biskup darował lub skracał pokutnikowi czas pokuty i przywracał go do pełnej wspólnoty z Kościołem. Pokutnicy mogli spełniać dobre czyny dla Kościoła, by uzyskać skrócenie lub darowanie kar pokutnych. Z czasem pojawiła się praktyka przenoszenia łask z odpustu na zmarłych, którzy nie zdążyli zadośćuczynić za swoje grzechy za życia.

Jezus rzekł do św. Piotra: „*Tobie dam klucze Królestwa Niebieskiego; cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane w niebie...*” (Mt 18,18). **Odpustów więc udziela Kościół św.**, „który jako sługa odkupienia autorytatywnie rozporządza i dysponuje skarbcem zadośćuczynień Chrystusa i świętych” (Kodeks Prawa Kanonicznego, Kan 992).

Grzech rodzi winę i karę. Istnieją dwa rodzaje kary za grzechy: **kara wieczna** (piekło) za grzech śmiertelny czyli ciężki i **kara doczesna** (trwająca do czasu poprzez pokutę, cierpienie... na ziemi, a po śmierci poprzez czyściec) za grzechy lekkie czyli powszednie. Kiedy korzystamy z sakramentu spowiedzi św. wina jest nam wymazana całkowicie. Natomiast kara wieczna (jeśli były grzechy ciężkie) jest zamieniana na karę doczesną. Za grzechy odpuszczone w sakramencie spowiedzi św. trzeba więc pokutować, naprawić zaniedbania..., bo tego się domaga Boża sprawiedliwość. Tylko chrzest św. gładzi całkowicie wszystkie kary.

Odpusty dzielimy na zupełne (całkowite darowanie kar) **i częściowe** (darowanie części kar; ilość darowanej kary wpływa z gorliwości, z jaką wykonujemy czyn pobożny i wartości wykonywanego dzieła). **Możemy je zdobyć dla siebie lub ofiarować za dusze w czyśćcu cierpiące. Nigdy zaś za żywych.** Ofiarując odpusty za zmarłych spełniamy wspaniały czyn miłosierdzia: „*Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią*” (Mt 5,7). Tak zjednujemy sobie miłosierdzie Boże na godzinę śmierci. Odpusty mają również zachęcić nas do czynów pobożności, miłości, pokuty i prawdziwego nawrócenia.

Odpust zupełny można uzyskać tylko jeden raz w ciągu doby. Jednak w momencie śmierci wierny może uzyskać odpust zupełny, chociaż tego dnia uzyskał już wcześniej inny odpust zupełny. Natomiast odpustów częściowych można wiele uzyskać w ciągu każdego dnia.

WARUNKI UZYSKANIA ODPUSTU ZUPEŁNEGO

1. **Wykluczyć wszelkie przywiązanie do grzechu**, nawet powszedniego (jest to pragnienie szczerzej wewnętrznej przemiany, pragnienie zerwania z nałogami). Jeżeli jest brak pełnej dyspozycji wykluczenia upodobania do jakiegokolwiek grzechu, odpust będzie tylko częściowy.
2. **Wykonać czynności obdarzone odpustem** (spis poniżej).
3. **Spowiedź sakramentalna lub bycie w stanie łaski uświęcającej** przynajmniej pod koniec wypełniania przepisanej dzieła (osoba nie może być w ekskomunie).
4. **Przyjęcie Komunii świętej** (może być poza Mszą św.).
5. **Odmówienie modlitwy w intencjach Ojca świętego** (Nie musimy znać tych intencji, chodzi o łączność z Kościołem katolickim). Dla wypełnienia tego warunku wystarczają modlitwy: „Ojcze nasz” i „Zdrowaś Maryjo”, choć generalnie są one dobrowolne. Jednak do niektórych odpustów jest jasno wskazana konieczność odmówienia „Ojcze nasz” i „Wierzę w Boga”. Stąd warto wyznanie wiary (Skład Apostolski) i „Ojcze nasz” włączyć zawsze w modlitwy o odpust, gdyż pamięć nasza jest zawodna. Chodzi też raczej o wypowiedzenie tych modlitw na głos, a nie tylko w myśli.

Trzy warunki: spowiedź, Komunia św. i modlitwa w intencjach Ojca św. mogą być dopełnione w przeddzień lub kilka dni po wypełnieniu danej czynności nagradzanej otrzymaniem odpustu, ale musi być między nimi łączność. **Musi też być intencja zdobycia odpustu.** Po jednej spowiedzi sakramentalnej można uzyskać wiele odpustów zupełnych, a po jednej Komunii Św. i jednej modlitwie w intencji Ojca św. można uzyskać tylko jeden odpust zupełny.

WYKAZ ODPUSTÓW ZUPEŁNYCH

Odpusty zupełne, które można uzyskać każdego dnia:

1. **Za odprawienie adoracji Najświętszego Sakramentu** przez pół godziny (np. przechowywanym w tabernakulum). Natomiast za samo tylko nawiedzenie Najświętszego Sakramentu - odpust częściowy.
2. **Za pobożne czytanie Pisma św.** przez pół godziny z należnym szacunkiem dla Słowa Bożego i traktowanie tej czynności jako czytanie duchowe. Za każdorazowe czytanie Pisma św. pod tymi samymi warunkami, ale przez krótszy czas - odpust częściowy.
3. **Za odprawienie Drogi Krzyżowej.** Warunki:
  - A. trzeba odprawiać to ćwiczenie w miejscu, gdzie jest prawnie założona Droga Krzyżowa (w kościele, na kalwarii itp.). Odpust jest związany z krzyżkami na poszczególnych stacjach.
  - B. rozmyślać Mękę Pana Jezusa (treścią rozmyślenia nie muszą być kolejne stacje).
  - C. trzeba przechodzić od jednej do drugiej stacji. Jeżeli Drogę Krzyżową odprawia się publicznie i trudno jest wszystkim wiernym przechodzić od stacji do stacji, wystarczy, gdy przechodzi prowadzący to nabożeństwo lub osoba z krzyżem, a inni wierni pozostają na swoim miejscu.
Kto w ten sposób, z powodu słusznej przeszkody, np. choroby, podróży, zamknięcia kościoła itp. nie może odprawić Drogi Krzyżowej wg podanych warunków - zyskuje odpust zupełny, jeśli przynajmniej przez pół godziny odda się pobożnemu czytaniu albo rozważaniu Męki Pana Jezusa.
4. **Za odmówienie części Różańca** (czyli 5 dziesiątków) w rodzinie, w społeczności zakonnej, w stowarzyszeniu publicznym. Jeśli odmawiamy sami musimy to uczynić w kościele lub kaplicy. Inne warunki:
  - A. trzeba odmówić 5 dziesiątków bez przerwy,
  - B. do modlitwy ustnej trzeba dodać rozmyślanie tajemnic różańcowych,
  - C. przy publicznym rozważaniu Różańca trzeba zapowiadać odmawiane tajemnice według przyjętego zwyczaju.
5. **Za odmówienie Koronki do Miłosierdzia Bożego** przed Najświętszym Sakramentem (np. przechowywanym w tabernakulum). Odpust ten obowiązuje na terenie Polski. Osoby chore lub z innej racji zmuszone pozostać w domu, mogą odmówić Koronkę w domu w celu uzyskania odpustu zupełnego. W innych sytuacjach odpust będzie częściowy. (Penitencjaria Apostolska, dn. 12 I 2012 r.)

Odpusty zupełne, które można uzyskać w oznaczonych dniach (Jeżeli do uzyskania odpustu związanego z jakimś dniem jest wymagane nawiedzenie kościoła lub kaplicy, to może ono mieć miejsce od południa dnia poprzedzającego aż do północy kończącej dzień oznaczony):

1. Za pobożne, publiczne odmówienie hymnu „Veni Creator” w dniu 1 stycznia i w uroczystość Zesłania Ducha Świętego (odpust częściowy za pobożne odmówienie tego hymnu w inne dni).

2. Za pobożne odmówienie po przyjęciu Komunii św. modlitwy "Oto ja, o dobry i najśladzsy Jezu" przed obrazem Pana Jezusa Ukrzyżowanego, w każdy piątek Wielkiego Postu (za odmówienie tej modlitwy w inne dni roku w podobnych warunkach - odpust cząstkowy).
3. Za pobożne i uroczyste odmówienie "Przed tak Wielkim Sakramentem" z wezwaniem i modlitwą w Wielki Czwartek i w uroczystość Bożego Ciała (w innych okolicznościach - cząstkowy).
4. Za pobożny udział i ucałowanie Krzyża w Wielki Piątek.
5. Za odmówienie w jakiegokolwiek używanej formule przyrzeczeń Chrztu Świętego:
  - A. w czasie nabożeństwa w wigilię Wielkanocy,
  - B. w rocznicę chrztu (w inne dni - odpust cząstkowy).
6. Za pobożne, publiczne odmówienie aktu wynagrodzenia "Jezu Najśladzsy" w uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa (inne dni - odpust cząstkowy).
7. Za pobożne ucałowanie przedmiotu kultu religijnego (krzyża, różańca, szkaplerza, medalika) poświęconych przez papieża lub biskupa, oprócz odpustów cząstkowych, wierny może uzyskać odpust zupełny w uroczystość Apostołów Piotra i Pawła, gdy odmówi dodatkowo wyznanie wiary.
8. Za pobożne publiczne odmówienie „Aktu oddania się rodzaju ludzkiego Jezusowi Chrystusowi” w uroczystość Chrystusa Króla (w inne dni odpust cząstkowy).
9. Za pobożne nawiedzenie cmentarza i równocześnie pomodlenie się za zmarłych, chociażby tylko w myśli, w dniach od 1 do 8 listopada, można codziennie uzyskać odpust zupełny, który można ofiarować jedynie za zmarłych.
10. Za nawiedzenie kościoła lub kaplicy oraz odmówienie „Ojciec nasz” i „Wierzę” w Dniu Zaduszonym (odpust za zmarłych).
11. Za publiczne odmówienie hymnu "Ciebie Boże wysławiamy" w ostatni dzień roku jako podziękowanie Panu Bogu za otrzymane łaski (za podziękowanie w inne dni - odpust cząstkowy).
12. Za przyjęcie Pierwszej Komunii św., albo za pobożny udział w ceremonii Pierwszej Komunii św.
13. Odpustu zupełnego może dostąpić kapłan, który odprawia pierwszą Mszę św. lub obchodzi jubileusz 25-lecia, 50-lecia, 60-lecia z postanowieniem wobec Boga wiernego wypełniania obowiązków powołania. Podobnie wierni, którzy uczestniczą w takiej ceremonii mogą uzyskać odpust zupełny.
14. Za udział z pobudek religijnych w uroczystym nabożeństwie eucharystycznym, odbywanym na zakończenie Kongresu Eucharystycznego.
15. Za odprawienie rekolekcji przynajmniej przez 3 dni.
16. Za pobożny udział w kilku naukach misyjnych i uroczystym ich zakończeniu.
17. Za przyjęcie z pobożnym usposobieniem błogosławieństwa papieskiego "Urbi et Orbi" (nawet przez radio lub telewizję).
18. Za pobożne nawiedzenie jednej z czterech bazylik większych w Rzymie i odmówienie tam „Ojciec nasz” i „Wierzę”:
  - A. w uroczystość Patrona Bazyliki,
  - B. w jakiegokolwiek święto nakazane,
  - C. raz w roku w dniu wybranym przez wiernego.
19. Za udział w nabożeństwie porannym lub wieczornym w kościele stacyjnym w Rzymie, w dniu oznaczonym w Mszale.
20. Za udział w nabożeństwie podczas duszpasterskiej wizytacji.
21. Za nawiedzenie kościoła parafialnego w dniu święta tytularnego (patrona) i w dniu 2 sierpnia (Matki Boskiej Anielskiej) i odmówienie tam „Ojciec nasz” i „Wierzę”.
22. Za nawiedzenie kościoła, w którym odbywa się synod diecezjalny i odmówienie tam „Ojciec nasz” i „Wierzę”.
23. Za pobożne nawiedzenie kościoła lub ołtarza w dniu jego konsekracji i odmówienie tam „Ojciec nasz” i „Wierzę”.
24. Za pobożne nawiedzenie kościoła lub kaplicy zakonnej w dniu święta Założyciela zakonu i odmówienie tam „Ojciec nasz” i „Wierzę”.
25. Za uczestnictwo w nabożeństwie „Gorzkich Żali” w kościele w Polsce (tylko raz na tydzień podczas Wielkiego Postu).
26. Jeżeli nie ma kapłana, który udzieliłby umierającemu sakramentów i odpustu zupełnego, to Kościół mu je udzieli w momencie śmierci, **jeżeli jest odpowiednio dysponowany** i o ile za życia miał zwyczaj odmawiania jakichkolwiek modlitw. Do uzyskania tego odpustu chwalebna jest rzeczą posługiwać się krucyfiksem lub krzyżem. Taką **odpowiednią dyspozycją** w godzinie śmierci jest stan łaski uświęcającej i wolność do przywiązania do jakiegokolwiek grzechu, nawet lekkiego.

ODPUSTY CZĄSTKOWE

Zyskujemy je za każdy czyn pobożny, jeśli jesteśmy w stanie łaski uświęcającej. Na przykład:

1. Jeśli **w czasie spełniania swoich obowiązków, w cierpieniach i trudach życia** wznosi myśli do Boga z pokorą i ufnością, dodając w myśli jakiś akt strzelisty, np. "Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami".
2. Jeśli wierny powodowany motywem wiary **przyjdzie z pomocą potrzebującym współbraciom**, pomagając im osobiście lub dzieląc się z nimi swoimi dobrami. Np. poprzez pocieszenie i pouczenie duchowe, udzielenie pokarmu itd.
3. Gdy wierny w intencji umartwiania się, **odmówi sobie czegoś godziwego, a przyjemnego dla siebie**.
4. Poprzez **publiczne świadectwo wiary**.
5. Przykłady bardziej znanych modlitw, do których odmawiania przywiązane są odpusty cząstkowe: Anioł Pański, Duszo Chrystusowa, Wierzę w Boga, Aniele Boży, Psalm 130 (Z głębokości), Psalm 51 (Zmiłuj się nade mną), Litanie zatwierdzone dla całego Kościoła (obecnie 6), Pomnij o Najdobrotliwsza Panno Maryjo, Wieczny odpoczynek, Witaj Królowo, Pod Twoją obronę, Ciebie Boga wysławiamy, O Stworzycielu Duchu przyjdź, Magnificat, odmawianie Różańca św., odprawienie Drogi Krzyżowej, nawiedzenie Najświętszego Sakramentu, odwiedzenie kościoła lub cmentarza z modlitwą za Ojca Św. i zmarłych. Ponadto odpusty cząstkowe i odpuszczenie grzechów lekkich zyskujemy za praktyki pobożne takie jak: uczestnictwo w Najświętszej Ofierze Mszy św., przyjęcie Komunii św., akty żalu za grzechy, uczynienie znaku Krzyża św., pobożne używanie wody święconej, poświęconych medalików czy szkaplerzy, przebaczenie winowajcom, rachunek sumienia, comiesięczny dzień skupienia, post, wysłuchanie kazania, błogosławieństwo kapłana.

Paweł VI zniósł odpusty cząstkowe oznaczone ilością dni lub lat. Ilości te nawiązywały do pokut w pierwszych wiekach, np. 10 lat pokuty za grzech zabójstwa. I tak za odmówienie modlitwy „Święty Michale Archaniele” było 10 lat odpustu. Węć darowana była proporcjonalna ilość kar doczesnych za grzechy odpuszczone w spowiedzi św. Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, byśmy wciąż modlili się aktami strzelistymi ogłoszonymi przez dawnych papieży, do których przywiązawali oni odpusty cząstkowe. Np. „Pan mój i Bóg mój” podczas ukazania Hostii św. podczas Podniesienia.

***Kto uzyskuje odpust zupełny, jest w takim stanie, jak zaraz po chrzcie św.
Gdyby umarł, poszedłby wprost do nieba!***

Opr. Ks. Dawid Pietras
Gorzów Wlkp. 2012 r.